

Sygn. akt III AUa 1511/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba
Sędziowie:	SSA Maria Salańska - Szumakowicz (spr.) SSO del. Maria Ołtarzewska
Protokolant:	stażysta Anita Musijowska

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2016 r. w Gdańsku

sprawy R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę pomostową

na skutek apelacji R. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 czerwca 2015 r., sygn. akt VI U 3377/14

zmienia zaskarżony wyrok i przyznaje ubezpieczonemu R. P. prawo do emerytury pomostowej od dnia 01 czerwca 2014 r.

SSA Maria Salańska – Szumakowicz SSA Bożena Grubba SSO del. Maria Ołtarzewska

Sygn. akt III AUa 1511/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił R. P. prawa do emerytury pomostowej.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 10 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Uzasadniając swoje stanowisko Sąd wskazał, że R. P., urodzony (...), w dniu 23 czerwca 2014 r. złożył w organie rentowym wniosek o emeryturę pomostową. Organ rentowy zaskarżoną decyzją uwzględnił ubezpieczonemu okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 19 lat, 3 miesięcy i 4 dni, łączny okres ubezpieczenia odwołującego wyniósł 43 lata, 9 miesięcy oraz 19 dni. Z dniem 31 sierpnia 2013 r. ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy z ostatnim pracodawcą.

Sporny w analizowanej sprawie pozostawał okres pracy ubezpieczonego od 1 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2011 r. w Regionalnym Szpitalu (...) w G..

Sąd w oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy ustalił, że wnioskodawca w wyżej wymienionym okresie, pracował na stanowisku sanitariusza (noszowego) w zespole ratownictwa medycznego. Ubezpieczony nie posiadał kwalifikacji ratownika medycznego. Ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, nie miał w tym okresie dłuższych przerw w pracy, jak również nie korzystał z urlopów bezpłatnych.

Sąd przy uwzględnieniu treści art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych zważył, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek pozwalających na przyznanie mu emerytury pomostowej, głównie z uwagi na fakt, że po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, a nadto nie posiada piętnastoletniego stażu pracy w szczególnych warunkach. Domaganie się przez ubezpieczonego uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu jego zatrudnienia w latach 2009 - 2011 nie znajduje oparcia w obowiązujących przepisach.

Art. 3 ust. 1 powołanej ustawy stanowi bowiem, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. Zgodnie z ust. 3 prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

W obu załącznikach (do których odsyłają powyższe artykuły) nie wymieniono jako prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze prac sanitariusza. W załączniku nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych pod pozycją 18 wymieniono jedynie prace członków zespołów ratownictwa medycznego, zaś pod pozycją 9 - prace członków kierowców pojazdów uprzywilejowanych. Zgodnie natomiast z art. 36 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o państwowym ratownictwie medycznym (Dz. U. 2013, poz. 757 j.t.) w skład zespołu ratownictwa medycznego wchodzi lekarz, pielęgniarka i ratownik medyczny. Co prawda, zgodnie z regulacją prawną obowiązującą do 31 grudnia 2008 r. tj. zarządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej w Dziale XII poz. 4a, pkt 5 i 6, pracę sanitariusza szpitalnego, noszowego zaliczano do tej kategorii prac, niemniej jednak w świetle obecnie obowiązujących przepisów, praca w charakterze sanitariusza (noszowego) nie może być kwalifikowana, jako praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wg art. 3 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W przypadku ubezpieczonego nie znajduje również zastosowania art. 49 przedmiotowej ustawy, który jest regulacją szczególną w stosunku do tej, jaka wynika z art. 4 ustawy. Odstępstwo od zasady wynikającej z art. 4 pkt 6 ustawy (tzn. obowiązku wykonywania pracy w szczególnych warunkach po dniu 31 grudnia 2008 r.) zawężone jest jednak wyłącznie do tych ubezpieczonych, którzy na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymują się okresem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, ale wyłącznie w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych. Nie wystarczy zatem wykazanie się

na ten dzień wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 i 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, albowiem konieczne jest także, aby praca ta była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych (art. 49 pkt 3).

Mając na uwadze powyższe, Sąd zważył, że choć ubezpieczony na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymowałby się 15 - letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, to jednak jest to praca, o której mowa w poprzednio obowiązujących przepisach. Nie posiada natomiast w tej dacie 15 -sto letniego stażu pracy o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 3 ustawy, albowiem w myśl załącznika do ustawy o emeryturach pomostowych, pracą w warunkach szczególnych jest praca w zespole ratownictwa medycznego. Ustawa o państwowym ratownictwie medycznym nie wymienia stanowiska sanitariusza (noszowego), stąd, w ocenie Sądu, nie można zaliczyć tego okresu do stażu pracy ubezpieczonego wykonywanej w warunkach szczególnych.

Z tych względów Sąd Okręgowy, podzielając stanowisko organu rentowego na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości i zarzucając sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego materiału dowodowego poprzez nieuwzględnienie do stażu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu pracy ubezpieczonego w latach 2009-2011 oraz uznanie, że po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżący zaznaczył, że Sąd dokonując oceny okresu jego zatrudnienia od 1 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2011 r. pominął wystawiony przez pracodawcę dokument z dnia 17 marca 2015 r., z którego wynika, że wnioskodawca pomimo tego, że nie posiadał kwalifikacji ratownika medycznego, to jednak został zatrudniony, jako sanitariusz w zespołach wyjazdowych ratownictwa medycznego. Pracodawca potwierdził zatem, że praca w zespołach pomocy doraźnej (...) na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. jest tożsama z pracą w zespołach ratownictwa medycznego ustawy o emeryturach pomostowych. A skoro tak, to wskazany okres zatrudnienia winien zostać uwzględniony przy ustalaniu prawa ubezpieczonego dożądanego świadczenia emerytalnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy skutkowałą zmianą zaskarżonego wyroku i przyznaniem mu prawa do emerytury pomostowej począwszy od 1 czerwca 2014 r.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było prawo wnioskodawcy R. P. do emerytury pomostowej. Przypomnieć należy, że emerytury pomostowe - zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748), zostały ustanowione dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150. Emerytury pomostowe zostały wprowadzone do polskiego prawa przez ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237 z 2008 r., poz. 1656), która weszła w życie 1 stycznia 2009 r. Emerytury pomostowe, choć są świadczeniami emerytalnymi, różnią się od „zwykłych” emerytur (wyplacanych na podstawie ustawy emerytalnej osobom, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny) (tak: Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2010 r., w sprawie K 17/09, OTK-A 2010/3/21). Emerytura pomostowa to świadczenie przysługujące z nowego systemu emerytalnego (art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. zatrudnionym w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, którzy nie mają prawa do emerytury określonej w przepisach art. 32, art. 33, art. 39, art. 40, art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e i art. 184 ustawy o emeryturach i rentach FUS oraz art. 88 Karty Nauczyciela, zwłaszcza z uwagi na niespełnienie, do końca 2008 r., warunków nabycia uprawnień do tych świadczeń. Świadczenie to spełnia

funkcję emerytury z tytułu obniżonego (niższego) wieku emerytalnego (art. 32 ustawy emerytalnej), a zatem zostało wprowadzone ze względu na obiektywne okoliczności szybszego niż normalnie pogarszania się, wraz ze starzeniem się organizmu człowieka, zdolności do wykonywania dotychczasowego zatrudnienia z uwagi na jego specyfikę, tj. szczególne warunki lub charakter pracy. Jednak - co istotne w stanie faktycznym niniejszej sprawy - w porównaniu do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym istotnie zawężono krąg ubezpieczonych - pracowników uprawnionych do emerytury pomostowej, zasadniczo kierując się przy tworzeniu wykazów prac w szczególnych warunkach/charakterze (załączniki nr 1-2 do ustawy o emeryturach pomostowych) kryteriami medycznymi z zakresu medycyny pracy (tak: Kamil Antonów, Marcin Bartnicki, Bartosz Suchacki, Ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Komentarz (komentarz do art. 24; uwagi do punktu 3), ABC, 2009, wyd. III). Rozwiązania zawarte w tej ustawie dotyczą osób objętych pracowniczym systemem ubezpieczeń społecznych i mają charakter przejściowy oraz obejmują zamkniętą liczbę określonych podmiotów (por. uzasadnienie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nr druku: 1070).

I tak, zgodnie z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący, co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący, co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Jak wynika z brzmienia powołanego przepisu prawo do emerytury pomostowej przysługuje po spełnieniu siedmiu warunków wymienionych w tym artykule, w tym warunku wieku - punkt 3, warunku wykonywania przed dniem 1 stycznia 1999 r. pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - punkt 5 i warunku wykonywania po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 - punkt 6.

Koronnym zarzutem pozwanego, zawartym w apelacji, jak również Sądu I instancji zaprezentowanym w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, implikującym twierdzenie, że ubezpieczony nie nabył uprawnień do emerytury pomostowej było wykazanie, że jego praca w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2011 r. w Regionalnym Szpitalu (...) w G. w charakterze sanitariusza szpitalnego (noszowego) w świetle obecnie obowiązujących przepisów, nie może być kwalifikowana, jako praca w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wg art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Analizując powyższe zagadnienie Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu organu rentowego, jak również Sądu Okręgowego. Wyjaśnić bowiem trzeba, opierając się na materiale dowodowym zgromadzonym w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, przy uwzględnieniu stanowiska ubezpieczonego zaprezentowanego w apelacji oraz obowiązujących w tej kwestii przepisów, że wskazany wyżej okres bezsprzecznie podlega zaliczeniu do tzw. stażu szczególnego, od którego zależą uprawnienia wnioskodawcy do emerytury pomostowej.

I tak, jak wynika z treści art. 36 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz.U. z 2013 r., poz. 757) zespoły ratownictwa medycznego dzielą się na:

- 1) zespoły specjalistyczne, w skład których wchodzi co najmniej trzy osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym lekarz systemu oraz pielęgniarka systemu lub ratownik medyczny;
- 2) zespoły podstawowe, w skład których wchodzi co najmniej dwie osoby uprawnione do wykonywania medycznych czynności ratunkowych, w tym pielęgniarka systemu lub ratownik medyczny.

Przed wejściem w życie ustawy z dnia 8 września 2006 r. skład zespołu reanimacyjnego stanowili, co do zasady: kierowca, lekarz, pielęgniarka, ratownik lub sanitariusz, a w przypadku zespołów wypadkowych: kierowca, lekarz i pielęgniarka lub ratownik medyczny (poe. Komentarz do art. 63 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Michał Waszkiewicz, stan prawny 1 wrzesień 2013 r.).

Zgodnie z treścią art. 63 powołanej ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym, w pierwotnym brzmieniu, dysponenci zespołów ratownictwa medycznego zostali zobowiązani do dostosowania składu tych zespołów do wymagań, o których mowa w art. 36 ust. 1 do dnia 31 grudnia 2010 r. Wskazany okres, ustawą z dnia 22 października 2010 r. o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., nr 219, poz. 1443, art. 1 pkt 12), został wydłużony **do dnia 31 grudnia 2012 r.**, to zaś – zdaniem Sądu meriti - oznacza, że osoby, które po 31 grudnia 2008 r. wykonywały pracę w zespołach ratownictwa medycznego, pomimo nie podniesienia kwalifikacji zawodowych, świadczyły pracę o szczególnym charakterze.

W kontekście przytoczonych rozważań prawnych uznać należało, że zatrudnienie wnioskodawcy w Regionalnym Szpitalu (...) w G. w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2011 r., na stanowisku sanitariusza (które do dnia 31 grudnia 2008 r., wymienione było w wykazie A, dziale XII, poz. 4a pkt 5 i 6 załącznika do zarządzenia Ministra Zdrowia w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu zdrowia i opieki społecznej, jako praca wykonywana w warunkach szczególnych), przy jednoczesnym ustaleniu, że pracę tę wykonywał, jako członek zespołu wyjazdowego ratownictwa medycznego – co wynika z pisma (...) Szpitala (...) w G. z dnia 17 marca 2015 r. (k. 18-19 as) - było zatrudnieniem o szczególnym charakterze. Jak bowiem wynika z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy – w nim zaś pod poz. 18 wymienione zostały prace członków zespołów ratownictwa medycznego. A skoro tak, to uznać należało, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w charakterze sanitariusza zatrudnionego w zespołach wyjazdowego ratownictwa medycznego w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 28 lutego 2011 r. bezsprzecznie była pracą o szczególnym charakterze.

Mając na uwadze tak dokonane ustalenia i rozważania, Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że wnioskodawca kumulatywnie spełnił wszystkie przesłanki, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, niezbędne do przyznania mu prawa do żądanego świadczenia, w tym przesłankę legitymowania się po dniu 31 grudnia 2008 r. okresem zatrudnienia o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 powołanej ustawy.

Stąd, uznając apelację ubezpieczonego za uzasadnioną, Sąd Apelacyjny, na mocy art. 386 § 1 k.p.c., przyznał ubezpieczonemu prawo do żądanego świadczenia począwszy od dnia 1 czerwca 2014 r., tj. od daty złożenia wniosku.

SSA Maria Sałańska-Szumakowicz SSA Bożena Grubba SSO del. Maria Ołtarzewska